

- / M. Bergman, D. Joye. – Cambridge : Cambridge Studies in Social Research. 2001. – Режим доступу : http://www.freewebs.com/stratificare_mobilitate/Comparing%20Social%20Stratification%20Schemas.pdf
3. Ильин В. И. Государство и социальная стратификация советского и постсоветского обществ 1917–1996 гг.: опыт конструктивистско-структуралистского анализа [Электронный ресурс] / В. И. Ильин. – Сыктывкар : Изд-во Сыктывкарского ун-та, 1996. – Режим доступу : <http://socnet.narod.ru/library/authors/Ilyin/strata/index.htm>
 4. Социология : учебник / Ю. Г. Волков, В. И. Добреньков, В. Н. Нечипуренко, А. В. Попов ; под ред. Ю. Г. Волкова. – М. : Гардарики, 2003. – 512 с.
 5. Laney J. N. Do Older Workers Face Discrimination? [Электронный ресурс] / J. Laney // Center for Retirement Research : An Issue in Brief. – 2005. – № 33. – Режим доступу : http://crr.bc.edu/briefs/images/stories/Briefs/ib_33.pdf?phpMyAdmin=43ac483c4de9t51d9eb41
 6. Черенько Л. М. Демографічні чинники бідності / Л. М. Черенько // Демографія та соціальна економіка. – 2005. – № 1. – С. 28–36.
 7. Тимошук О. Цивільний шлюб «по-українськи», або Кому без штампа в паспорті жити добре? [Електронний ресурс] / О. Тимошук // Дзеркало тижня. – 2007. – 12–18 трав. – Режим доступу : <http://www.dt.ua/3000/3855/59194/>
 8. Максименко Н. Чому українці не хочуть мати дітей? [Електронний ресурс] / Н. Максименко // УНІАН – здоров'я. – 2008. – 20 черв. – Режим доступу : <http://health.unian.net/ukr/detail/190622>
 9. Ольховик Л. А. Деякі правові проблеми обмеження прав сексуальних меншин / Л. А. Ольховик, Л. П. Арчишевська // Південноукраїнський правничий часопис. – 2008. – Вип. 1. – С. 44–45.
 10. Беленок О. А. Поселенська диференціація як чинник соціальної нерівності в Україні / О. А. Беленок // Український соціум. – 2006. – № 1. – С. 17–24.

УДК 330.341

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

Е. М. Ахромкин, кандидат экономических наук

Экономическое развитие региона в рыночных условиях предопределяет необходимость использования инновационного подхода. Построение национальной инновационной модели развития провозглашено стратегическим приоритетом во всех программных документах, поэтому инновационная деятельность является одним из важных факторов, оказывающих влияние на развитие регионов.

Чтобы реализовать инновационную стратегию регионального экономического роста, нужно ускорить развитие высокотехнологических производств, способных производить наукоемкую продукцию с высокой добавленной стоимостью, формирование экспортного потенциала этих производств, повысить тех-

нологический уровень предприятий благодаря прогрессивным отечественным и мировым научно-техническим достижениям.

Основные положения развития экономики региона раскрываются в научных работах зарубежных и украинских ученых [1–13]. Значительное внимание в работах экономистов уделяется инновационному обеспечению модернизации промышленности в целом [1] и внедрению инноваций в Украине [2]; анализируется опыт государственного регулирования инновационных процессов за рубежом с целью использования его в Украине [3] и рассматриваются проблемы государственного регулирования инновационных процессов в Украине [4]. Важное место в исследованиях ученых-

економистов займають питання економічної оцінки технологічних інновацій [5] і розвитку підприємницьких структур на основі інновацій [6]. Одним із умов реалізації інноваційної моделі розвитку економіки є створення ринкової інноваційної інфраструктури [7]. Авторами аналізуються проблеми розвитку науково-технологічної сфери України [8], а також особливості і стратегічні перспективи державної регіональної політики і механізми її реалізації [9, 10]. В свою чергу вимагають рішення проблеми покращення інноваційного клімату в регіоні [11] і розгляду регіональних особливостей інноваційного розвитку [12, 13]. Таким чином, аналіз показує, що проблемі інноваційного розвитку як в цілому в державі, так і в регіонах приділяється значуща увага в дослідженнях учених, що свідчить про актуальність цієї проблеми, що потребує подальшого дослідження.

Метою статті є аналіз стану інноваційної діяльності в регіоні і визначення основних умов інноваційного розвитку регіону.

Інноваційний потенціал регіону відображає рівень розвитку науки і впровадження досягнень науково-технічного прогресу в регіоні. Він є основою економічного розвитку суб'єкта будь-якого рівня господарювання і регіону в цілому.

Перехід промислових підприємств на інноваційне розвиток тісно пов'язаний з проблемою управління вибором стратегії реалізації їх інноваційного потенціалу як головної передумови розвитку на основі творчого використання нових наукових досягнень вітчизняного і зарубіжного досвіду [5].

Одною з основних проблем, що негативно впливає на розвиток інноваційної діяльності в регіоні, є недостатнє фінансування впровадження технологічних і технічних інновацій. Аналіз показує, що в динаміці в загальній складності інвестиції в основний капітал по Луганській області збільшилися в 2 рази в 2008 г. порівняно з 2005 г. В структурі інвестицій в ос-

новий капітал (2008 г.) власні засоби підприємств становлять 74,4; засоби державного бюджету – 8,2; засоби місцевого бюджету – 1,6; кредити банку і інші кредити – 9,4; іноземні інвестиції – 2,1 %. В 2009 г. порівняно з 2008 г. в структурі інвестицій в основний капітал відбулися зміни: власні засоби підприємств склали 72,8; засоби державного бюджету – 8,5; засоби місцевого бюджету – 5,3; кредити банку і інші кредити – 1,9; іноземні інвестиції 1,9 %. Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності в 2008 г. свідчить про те, що найбільшій часткою володіння інвестицій належить підприємствам промислового сектору економіки (69,9 %), на другому місці сільське господарство (7,6 %), на третьому – торгівля, ремонт обладнання і техніки (4,7 %). В 2009 г. відбулося зменшення обсягів інвестицій в цілому і склали 44,3 % від обсягу 2008 г. По підприємствам промислового сектору в 2009 г. відбулося зменшення обсягу інвестицій порівняно з 2008 г. на 57,5; в сільському господарстві – на 73,6 %.

В той же час рентабельність підприємств регіонального виробничо-господарського комплексу свідчить про зниження ефективності їх роботи. Так, в 2007 г. рентабельність по області становила 2,4 %, в 2008 г. – 0,0 %, в 2009 г. – 2,8 %. По промисловості в 2007 г. рентабельність склали 1,6 %, в 2008 г. був негативний результат, який склав –0,5 %, в 2009 г. відбулося зниження рентабельності до –3,7 %. Таким чином, незважаючи на значущі обсяги інвестицій, вони не впливають на підвищення ефективності роботи підприємств.

Дослідження економістів свідчать про те, що в цілому в Україні і регіонах не активізується розвиток інноваційного процесу. Об цьому свідчить той факт, що 50 % всіх інвестицій в основний капітал направляється в виробництво, яке належить до третього технологічного укладу, 46 % – до четвертого технологічного укладу. Дуже низький рівень вкладень інвести-

ций характерен для пятого технологического уклада – 3 % [8].

Следует отметить, что недостаточный уровень финансирования научных и научно-технических работ от общего объема валового внутреннего продукта является одним из факторов, снижающих возможности инновационного развития производства. По Луганской области объем научно-технических работ в 2008 г. уменьшился почти в два раза по сравнению с 2005 г. и составил 120,8 млн грн. В 2009 г. объем научно-технических работ уменьшился и составил 107,2 млн грн. Общее количество организаций и предприятий, которые выполняли научные и научно-технические работы в 2005 г. составляли 49 единиц; в 2008 г. – 52 единицы; в 2009 – 48 единиц. Следует отметить, что в инновационной экономике главным является создание новых ценностей для потребителя, что требует внедрения новых прогрессивных технологических процессов и оборудования. Однако, как показывает анализ, в Луганской области в 2008 г. только 10,2 % составляли инновационно-активные предприятия в промышленном комплексе региона; в 2009 г. – 9,9 %. В 2008 г. увеличился общий объем инновационных затрат промышленности на 835,6 млн грн. в сравнении с 2007 г., однако уменьшилась более чем в два раза сумма, затраченная на приобретение новых технологий (2007 – 3,1 млн грн; 2008 – 1,3 млн грн), соответственно уменьшилась сумма на приобретение машин и оборудования, связанная с внедрением инноваций на 118,2 млн грн. В 2009 г. общий объем инновационных затрат уменьшился по сравнению с 2008 г. на 2067,9 млн грн. Таким образом, можно отметить, что для научно-технического развития региона отсутствует реальная направленность на повышение технологического и технического уровня производства.

Инновационная инфраструктура также является важнейшей частью инновационной среды региона, становлению и развитию которой государство должно уделять значительное внимание [7]. Практика показывает, что государственное регулирование регионального развития должно быть направлено на усиление положительных тенденций, поэтому в основе

такой политики должно быть эффективное использование ресурсов на инновационной основе как важного фактора повышения конкурентоспособности и обеспечения социально-экономического развития региона. Следует отметить, что на уровне регионов возникают различные противоречия между государственными и местными интересами, отраслевыми и территориальными системами управления, и другими, в том числе и в отношении решения ресурсных проблем и проблем инновационного развития региона [9, 10].

Государственное регулирование инновационного развития в США, Японии и государствах ЕС направлено на дальнейшее повышение кооперации в отрасли научно-исследовательских, опытно-конструкторских работ и внедрения новой техники и технологии [3].

Следует отметить, что в Украине недостаточно развит внутренний рынок научно-технической продукции, признаком этого является:

- низкий уровень спроса на инновационные разработки внутри страны и регионов;
- недостаточность конкуренции на внутренних рынках со стороны производителей и поставщиков новой техники и технологий;
- неплатежеспособность отечественных потребителей, которые имеют потребность в высокотехнологичной продукции.

Все это приводит к тому, что инновационная активность украинских предприятий остается низкой.

Основными факторами, которые обуславливают недостаточное развитие инновационной деятельности региона, являются несовершенство законодательства стимулирования со стороны государства научно-технологической и инновационной деятельности; отсутствие сформированной инновационной инфраструктуры, которая с привлечением промышленного, банковского и торгового капитала соединяла бы звенья «образование» – «наука» – «производство»; отсутствие механизма коммерциализации результатов завершенных научно-технических разработок и передачи их в сферу производства; слабое развитие малого и среднего инновационного предприниматель-

ства; отсутствие устойчивой, рациональной системы льготного налогообложения, стимулирующей инновационную деятельность; высокий экономический риск привлечения инвестиций в сферу высокотехнологичного производства.

В настоящее время производственный потенциал предприятий региона характеризуется низким техническим и технологическим уровнем, что объясняется функционированием морально устаревшего и физически изношенного оборудования, низким уровнем автоматизации производственных процессов, применением нерациональных технологий с высокими затратами на единицу продукции или на единицу ее полезного действия. Устаревшие технологическая и техническая база производства предопределяют соответствующую производительность труда, нерациональные затраты факторов производства и выпуск неконкурентоспособной продукции. Поэтому обновление техники и технологий на основе современных разработок науки и техники должно быть приоритетом в инновационной политике развития региона. В условиях ограниченности всех видов ресурсов важным является необходимость детально обоснованного выбора оптимального варианта их использования.

Научные достижения, которые реализуются в создании новых орудий и предметов труда, в совершенствовании технологических процессов, в применении современных организационных форм и методов, оказывают существенное влияние на экономический рост.

Таким образом, для обеспечения устойчивого функционирования и инновационного развития региона необходим соответствующий механизм, который представляет собой совокупность правовых норм, организационных и экономических форм и методов активизации, регулирования и управления инновационной деятельностью в регионе. Он должен создать в регионе условия для осуществления разнообразных видов инновационной деятельности, реализации инновационной политике субъектов хозяйствования.

Инновационное развитие и эффективное функционирование экономики региона возможно при соблюдении следующих условий:

- наличие соответствующей правовой, нормативно-законодательной базы;
- использование экономических законов в разрешении противоречий, устранении препятствий и обеспечении единства цикла «наука – производство – потребление»;
- быстрее создание недостающих элементов, частей и подсистем инновационной системы региона, обеспечивающих ее целостность, организационное единство и развитие на основе конкурентных отношений.

ЛИТЕРАТУРА

1. Якубовский Н. Научно-инновационное обеспечение модернизации украинской промышленности / Н. Якубовский // Экономика Украины. – 2009. – № 10. – С. 4–14.
2. Луцька Н. І. Теоретичні основи і практика запровадження інновацій в Україні / Н. І. Луцька // Інновації : практика і досвід. – 2008. – № 20. – С. 26–28.
3. Кузьменко О. Державне регулювання інноваційних процесів у розвинених країнах / О. Кузьменко // Схід. – 2006. – № 3 (75). – С. 5–9.
4. Шарко М. В. Державне регулювання інноваційних процесів / М. В. Шарко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 12. – С. 168–178.
5. Долина І. В. Методичний підхід до економічної оцінки технологічних інновацій / І. В. Долина // Економіка та право. – 2007. – № 1. – С. 130–135.
6. Благодарний О. І. Особливості та проблеми інноваційного розвитку підприємницьких структур Донецького регіону / О. І. Благодарний, М. Г. Гуртова, М. В. Овчаренко // Економічний вісник Донбасу. – 2006. – № 4 (6). – С. 41–45.
7. Кацура С. Н. Проблеми становлення ринкової інноваційної інфраструктури в Україні / С. Н. Кацура // Вісник академії економічних наук України. – 2002. – № 1. – С. 81–84.
8. Тульчинська С. О. Науково-технологічна сфера України: проблеми формвання і перспективи розвитку / С. О. Тульчинська // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9. – С. 181–187.

9. Варналій З. С. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : [монографія] / З. С. Варналій, Є. М. Лібанова, Ю. В. Макогон, А. І. Мокій ; за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
10. Регіональна політика та механізми її реалізації : [монографія] / за ред. М. І. Долишного. – К. : Наукова думка, Ін-т регіон. дослід. НАН України. – 2006. – 512 с.
11. Головатюк В. М. Проблеми поліпшення інноваційної сприйнятливості регіональної економіки / В. М. Головатюк, В. П. Соловйов // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 91–98.
12. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку : [монографія] / П. Т. Бубенко. – Х. : НТУ «ХП», 2002. – 316 с.
13. Федулова Л. І. Оцінка впливу інноваційної активності промислових підприємств на соціально-економічний розвиток регіонів України / Л. І. Федулова // Економіка промисленности. – 2006. – № 1 (32). – С. 109–118.
14. Статистичний щорічник Луганської області за 2009 рік / за ред. С. Г. Пілієва. – Луганськ : Головне управління статистики у Луганській області, 2010. – 514 с.

УДК 336.1 (048.83)

ПРИНЦИП МНОГОМЕРНОСТИ В СИСТЕМНОЙ ДИНАМИКЕ ПРИ ОЦЕНКЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА

О. Е. Чорная, кандидат экономических наук

Подходы системного мышления в настоящее время представляют собой динамически развивающиеся теоретические исследования, которые находят свое отражение в различных областях науки и техники. Особое внимание к системной динамике привлекает возможность ее использования как многомерной системы анализа и принятия решений. Именно многомерность как принцип системной динамики представляет собой один из основных отличительных элементов, позволяющих учесть не только причинно-следственные связи отдельных показателей, но и проанализировать возникающие взаимозависимости. Это дает возможность учесть эффект синергии и построить многомерную систему, которая бы характеризовалась не только входящими в нее элементами, но и возникающими процессами взаимодействия внутри данной системы.

Цель исследования – проанализировать сущность принципа многомерности в системной динамике с учетом поведения разнообразных систем, а также провести оценку эффективности его использования для моделей

экономического роста в различных регионах мира.

Широкая сфера применения системного подхода затрагивает разные стороны общественной жизни и многие науки. В данном исследовании поставлены следующие задачи, ограниченные сферой международной экономики:

- представить теоретическое обоснование принципа многомерности, как базового принципа системной динамики;
- обосновать возможность применения принципа многомерности выраженного взаимодополняющими отношениями;
- проанализировать поведение разнообразных многомерных систем, начиная с подходов в управлении и принятии решений, оценки новаторских способностей и др.;
- разработать теоретические основы использования принципа многомерности при оценке экономического роста;
- оценить эффективность использования принципа многомерности для оценки экономического роста на основе подходов теории